

საქართველოს უზენაესი სასამართლო

გ ა ნ ჩ ი ნ ე ბ ა

საქართველოს სახელით

საქმე №ას-686-686-2018
2018 წელი

20 სექტემბერი,

№ას-686-686-2018 ს-----ები

ქ.თბილისი

სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა:

ბესარიონ ალავიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი)
მოსამართლეები:

ეკატერინე გასიტაშვილი, პაატა ქათამაძე

საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი მოსმენის გარეშე

კასატორები – ნ---- ქ-----ა-ბ-----ა, ვ----- და ნ--- ს-----ები (მოპასუხე)

მოწინააღმდეგე მხარე – ე----- ლ-----ე (მოსარჩელე)

მესამე პირი დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის გარეშე _
საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით
გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტრო

თავდაპირველი თანამოპასუხე _ ს----- ს-----ა

გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს
სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 21 მარტის განჩინება

კასატორების მოთხოვნა _ გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და
საქმის იმავე სასამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად დაბრუნება

დავის საგანი – უკანონო მფლობელობიდან უძრავი ნივთის გამოთხოვა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. მოსარჩელის მოთხოვნა და სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები:

1.1. ე---- ლ-----ემ (შემდგომში – მოსარჩელე, მოწინააღმდეგე მხარე ან მესაკუთრე) სარჩელი აღძრა სასამართლოში ვ----- ხ-----ას, ნ---- ქ-----ა-ხ---- -ას, ს----- და ნ--- ხ-----ებისა (შემდგომში – მოპასუხეები, აპელანტები ან მფლობელები, ნ---- ქ-----ა-ხ----ა, ვ----- და ნ--- ხ-----ები ასევე, წოდებული, როგორც კასატორები) და მოპასუხის მხარეზე დამოუკიდებელი მოთხოვნის გარეშე მესამე პირის – საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროს (შემდგომში – მესამე პირი ან სამინისტრო) მიმართ მოპასუხეთა უკანონო მფლობელობიდან მოსარჩელის კუთვნილი, ქ.თბილისში, ვ----- -ის მე-2 მ/რ-ის, 34-ე კორპუსში, მე-2 სადარბაზოს პირველ სართულზე მდებარე #-- ბინის (ს/კ #-----, შემდგომში – სადავო უძრავი ქონება) გამოთხოვისა და გამოთავისუფლებულ მდგომარეობაში მოსარჩელისათვის გადაცემის მოთხოვნით.

1.2. სარჩელი ემყარება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს: მოსარჩელის კუთვნილ სადავო ბინაში შეიჭრენ და დღემდე თვითნებურად სარგებლობენ მოპასუხეები. აღნიშნული უძრავი ქონება მოსარჩელემ და მისმა ოჯახმა მიიღო ქ.თბილისის საქარხნო რაიონის სახალხო დეპუტატთა საბჭოს 1989 წლის #----- გადაწყვეტილებით. 2013 წლის 24 ივნისს ს-----ის რაიონის გამგეობის #-- განკარგულების საფუძველზე მოსარჩელეს უსასყიდლოდ გადაეცა უძრავი ქონება, 2013 წლის 27 ივნისს გაიცა #-- საკუთრების მოწმობა და მოსარჩელემ უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლება აღრიცხა საჯარო რეესტრში. არაერთი დალაპარაკებისა თუ სამართალდამცავი ორგანოების დახმარების მიუხედავად მოპასუხეთა გამოსახლება ვერ ხერხდება სადავო ბინიდან, რადგანაც პოლიცია ელოდება მესამე პირის პასუხს, მიზანშეწონილია თუ არა დევნილთა გამოსახლება, ხოლო მესამე პირი ან არ რეაგირებს მიმართვაზე, ან არაადეკვატურ პასუხს იძლევა (საკითხის გადაწყვეტა მის კომპეტენციაში არ შედის ან ელოდება დევნილთათვის საცხოვრებელი კორპუსის აშენებას).

2. მოპასუხეების/მესამე პირის პოზიცია:

2.1. მოთხოვნის გამომრიცხველი შესაგებლით მოპასუხებმა არ ცნეს სარჩელი და განმარტეს, რომ ისინი ქონების მართლობიერი მფლობელები არიან, როგორც აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა ჯგუფი, რომლებმაც საქართველოს პრეზიდენტის 1996 წლის 25 სექტემბრის #643 ბრძანებულების

შესაბამისად, დაიკავეს იმ დროს სახელმწიფოს ბალანსზე რიცხული უძრავი ქონება. მოსარჩელის საკუთრება უძრავ ნივთზე მხარეთა შორის სადავოა, გარდა ამისა, მშენებლობა, რომელშიც უძრავი ნივთი მდებარეობს, არ დასრულებულა, არ არის ექსპლუატაციაში მიღებული, დევნილთა შესახლების მომენტიდან, 1995 წლისათვის მისი მშენებლობა იყო დაწყებული, რომელიც დევნილებმა საკუთარი სახსრებით დაასრულეს, გაარემონტეს და საცხოვრებლად ვარგისი გახადეს. კორპუსს სრულყოფილი სახე 2002 წელს მიეცა და ამავე პერიოდში დარეგისტრირდნენ მფლობელები ხსენებულ მისამართზე, არ სარგებლობენ არავითარი შეღავათით და იხდიან კომუნალურ გადასახადებს;

2.2. სარჩელი ასევე არ ცნო მესამე პირმაც და სასამართლო სხდომაზე განმარტა, რომ დავის საგანი მოსარჩელეს საკუთრებაში 2013 წელს თბილისის საქარხნო რაიონის სახალხო დეპუტატთა საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის გადაწყვეტილების საფუძველზე გადაეცა. 2013 წლამდე მას ფაქტობრივად დაეუფლენ მოპასუხეები და მათ გარკვეულ წილად გააუმჯობესეს (სარემონტო სამუშაოები) ქონება.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 19 ივნისის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა, მოპასუხეთა უკანონო მფლობელობიდან გამოთხოვილ იქნა და მოსარჩელეს გადაეცა გამოთავისუფლებული სადავო ნივთი.

4. აპელანტების მოთხოვნა:

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს მფლობელებმა, მოითხოვეს მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

5. გასაჩივრებული განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 21 მარტის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად.

6. კასატორების მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრეს ნ--- ქ-----ა-ხ-----ამ, ვ----- და ნ--- ხ-----ებმა, მოითხოვა მისი გაუქმება და საქმის იმავე სასამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად დაბრუნება.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ იგი უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

1. გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების ფაქტობრივი და სამართლებრივი დასაბუთება:

1.1. საკასაციო განაცხადის მოცულობა და საკასაციო განხილვის ფარგლები:

საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანს წარმოადგენს უძრავი ქონების მესაკუთრისა და მოსარგებლის უფლებათა კონკურენცია, რომლის ფარგლებშიც უნდა შემოწმდეს უპირატესი უფლების მქონე სუბიექტი და ამ მხრივ დაცულია თუ არა მატერიალურ-სამართლებრივი სტანდარტები. კასატორები არ ეთანხმებიან სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას მათ მიერ ქონების ფლობის სამართლებრივი საფუძვლის თაობაზე და მიიჩნევენ, რომ არ არსებობს მესაკუთრის მოთხოვნის დაკმაყოფილების საფუძველი. ამდენად, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილიდან გამომდინარე (*საკასაციო სასამართლო ამოწმებს გადაწყვეტილებას საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. საკასაციო სასამართლოს არ შეუძლია თავისი ინიციატივით შეამოწმოს საპროცესო დარღვევები, გარდა 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტებისა*), წინამდებარე განჩინების კვლევის საგანს სწორედ მფლობელობის მართლზომიერება წარმოადგენს.

1.2. გასაჩივრებული განჩინებით დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და მათი სავალდებულობა წინამდებარე გადაწყვეტილების მიმართ:

წინამდებარე განჩინების მიმართ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრული (*სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება)*) სავალდებულო ძალა გააჩნია სააპელაციო პალატის მიერ დადგენილ იმ ფაქტობრივ გარემოებებს, რომელთა წინააღმდეგაც კასატორს არ მიუთითებია პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც შესაძლოა დაშვებული იყო საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება, კერძოდ:

1.2.1. საჯარო რეესტრის ამონაწერის თანახმად, სადავო უძრავი ქონება საკუთრების უფლებით რეგისტრირებულია მოსარჩელის სახელზე. საკუთრების უფლების წარმოშობის საფუძველია:

i 2012 წლის 10 დეკემბერს ქ.თბილისის ისანი-ს-----ის რაიონის გამგეობის მიერ დამოწმებული #---- საკუთრების უფლების მოწმობა;

ii 2013 წლის 27 ივნისს ქ.თბილისის ისანი-ს-----ის რაიონის გამგეობის მიერ დამოწმებული #-- საკუთრების უფლების მოწმობა.

1.2.2. მოპასუხეები ფლობენ მოსარჩელის სახელზე რეგისტრირებულ სადავო საცხოვრებელ ფართს.

1.3. საკასაციო სასამართლოს შეფასებები და სამართლებრივი დასკვნები:

1.3.1. უპირველეს ყოვლისა, საკასაციო პალატა იზიარებს გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივ დასაბუთებას, კერძოდ, სასარჩელო მოთხოვნას წარმოადგენს რა უძრავი ნივთის ვინდიცირება, სააპელაციო სასამართლომ სწორად მოიძია მოთხოვნის დამფუძნებელი ნორმები – სამოქალაქო კოდექსის 170-ე და 172-ე მუხლები, რომელთა ფარგლებშიც მესაკუთრეს უფლება აქვს ნებისმიერ პირს მოსთხოვოს საკუთრებით სარგებლობის ხელშეშლა, ასევე, გამოითხოვოს საკუთრების ობიექტი სხვა პირის მფლობელობიდან, თუმცა, მესაკუთრის ხსენებული უფლებები არ არის აბსოლუტური.

1.3.2. მოცემულ შემთხვევაში, სამოქალაქო კოდექსის 312-ე მუხლის მოთხოვნათა შესაბამისად, დადასტურებულია, რომ მოსარჩელე წარმოადგენს უძრავი ქონების რეგისტრირებულ მესაკუთრეს, რომელსაც საკუთრების უფლება მოპოვებული აქვს ქ.თბილისის ისანი-ს-----ის რაიონის გამგეობის მიერ 2012 და 2013 წლებში დამოწმებული საკუთრების უფლების მოწმობათა საფუძველზე, ხოლო ნივთის მფლობელი აცხადებს, რომ მან, როგორც იძულებით გადაადგილებულმა პირმა, ჯერ კიდევ მაშინ მოიპოვა ნივთზე მფლობელობის უფლება, როდესაც ქონება მუნიციპალურ ბალანსზე ირიცხებოდა და სახელმწიფოს საკუთრებას წარმოადგენდა. ამდენად, შეიძლება ითქვას, რომ მოპასუხე მხარემ არსებითი ხასიათის შესაგებელი წარადგინა მესაკუთრის პრეტენზიის წინააღმდეგ, რომლის დადასტურების შემთხვევაში, შეუძლებელი იქნება სარჩელის დაკმაყოფილება, რადგანაც სამოქალაქო კოდექსის 162-ე მუხლის პირველი ნაწილის პირველი წინადადების თანახმად, დაუშვებელია მართლზომიერ მფლობელს მოეთხოვოს ნივთის უკან დაბრუნება.

1.3.3. საკასაციო პალატა, დამკვიდრებული ერთგვაროვანი პრაქტიკის განზოგადების შედეგად განმარტავს, რომ სამოქალაქო კოდექსი იცნობს კეთილსინდისიერი და მართლზომიერი მფლობელის ინსტიტუტს, რომელთათვის დამახასიათებელი ელემენტები იკვეთება ამავე კოდექსის 159-ე, 162-ე, 163-ე, 164-ე მუხლების სისტემური ანალიზიდან. მართლზომიერ მფლობელად ითვლება პირი, რომელიც

სამართლებრივ საფუძველზე ახორციელებს ნივთის მიმართ ფაქტობრივ ბატონობას, განსხვავებით კეთილსინდისიერი მფლობელისაგან, რომელსაც არ გააჩნია ნივთის ფლობის კანონისმიერი საფუძველი. კეთილსინდისიერება და არაკეთილსინდისიერება მიუთითებს სუბიექტურ კრიტერიუმებზე, რაც განისაზღვრება პირის დამოკიდებულებით ნივთის ფლობის სამართლებრივი საფუძვლების მიმართ. მართლზომიერი და არამართლზომიერი მფლობელობა მიგვითითებს ობიექტურად არსებულ ფაქტორებზე, რაც ვლინდება მფლობელობის სამართლებრივი საფუძვლის არსებობაში. ამრიგად, მართლზომიერი მფლობელია მესაკუთრე და ის პირი, რომელთა მფლობელობაც მესაკუთრის მფლობელობიდანაა ნაწარმოები.

1.3.4. საკასაციო პალატა მიუთითებს საქმეში წარმოდგენილ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 30 სექტემბრის გადაწყვეტილებაზე (რომელზეც საკასაციო შესაგებელში აპელირებს მესაკუთრე) და ამ გადაწყვეტილების შინაარსობრივი მხარის შესწავლის შედეგად განმარტავს, რომ იგი სარჩელის პერსპექტიულობაზე გავლენას ვერ მოახდენს, რადგანაც ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის განსჯის საგანს წარმოადგენდა წინამდებარე დავაში მოსარჩელის სახელზე გაცემული უფლების დამდგენი დოკუმენტების (სადავო ქონების საკუთრებაში უსასყიდლოდ გადაცემის დამადატსრებელი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების) კანონიერება, რაც დაადასტურა სასამართლომაც და ბუნებრივია, მას იზიარებს საკასაციო პალატა, თუმცა, საკუთრების ბოჭვის საკანონმდებლო დანაწესიდან (იხ. სკ-ის 170-ე მუხლი: მესაკუთრეს შეუძლია, კანონისმიერი ან სხვაგვარი, კერძოდ, სახელშეკრულებო შებოჭვის ფარგლებში თავისუფლად ფლობდეს და სარგებლობდეს ქონებით...) გამომდინარე, საკითხის გადასაწყვეტად მნიშვნელოვანია, სწორად განისაზღვროს მოპასუხის მფლობელობის ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძვლები და ამ გზით გადაწყდეს უფლებათა უპირატესობის/კონკურენციის საკითხი.

1.3.5. მოცემულ შემთხვევაში, მხარეთა შორის დავას არ იწვევს ის გარემოება, რომ მფლობელები, ქვეყანაში განვითარებული მოვლენების შედეგად აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებული პირები არიან, შესაბამისად, მათი მფლობელობის საფუძვლებიც „საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა _ დევნილთა შესახებ“ (შემდგომში _ „დევნილთა შესახებ“) საქართველოს კანონის ფარგლებში უნდა შემოწმდეს, რომლის მე-2 მუხლის თანახმად, ეს კანონი განსაზღვრავს დევნილის სამართლებრივ, ეკონომიკურ და სოციალურ გარანტიებს, მის უფლებებსა და მოვალეობებს. კანონი ადგენს დევნილის მუდმივი საცხოვრებელი ადგილის, რეგისტრაციისა

და ფაქტობრივი საცხოვრებელი ადგილის, ასევე, მართლზომიერ მფლობელობაში გადაცემული საცხოვრებელი ფართის ცნებას. კანონის მე-4 მუხლის „პ“ ქვეპუნქტის თანახმად, მართლზომიერ მფლობელობაში გადაცემული საცხოვრებელი ფართობი არის საცხოვრებელი ფართობი, სადაც დევნილი/დევნილი ოჯახი მესაკუთრის თანხმობის საფუძველზე, მონაცემთა ბაზის მიხედვით რეგისტრირებულია ან რეგისტრაციის გარეშე ფაქტობრივად ცხოვრობს, ხოლო მე-14 მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, დევნილის/დევნილი ოჯახის მართლზომიერ მფლობელობაში არსებული საცხოვრებელი ფართობი, ამ კანონის მე-4 მუხლის „პ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული გარდა, არის ის საცხოვრებელი ფართობი, სადაც ამ კანონის ამოქმედებამდე დევნილი განასახლა სახელმწიფომ, რომელიც მონაცემთა ბაზაში აღრიცხული იყო, როგორც დევნილთა კომპაქტურად (ორგანიზებულად) განსახლების ობიექტი, რომელშიც სამინისტრო ყოველწლიური სახელმწიფო ბიუჯეტის შესაბამისად ანაზღაურებდა ადმინისტრაციის, საყოფაცხოვრებო და კომუნალური (მათ შორის, მოხმარებული ელექტროენერგიის) მომსახურების ხარჯებს და რომელიც სახელმწიფო ან კერძო საკუთრება იყო.

1.3.6. საქმეში წარმოდგენილი შესაგებლის თანახმად, მფლობელი ადასტურებს, რომ რაიმე დახმარებას, მათ შორის კომუნალური ხარჯების ანაზღაურებას ოჯახი სახელმწიფოსაგან არ იღებს, საქმეში წარმოდგენილია ასევე დევნილთა საკითხების დეპარტამენტის უფროსის წერილი, რომ სადავო მისამართზე არსებული საცხოვრებელი არ წარმოადგენს დევნილთა კომპაქტურად განთავსების ობიექტს (დევნილთა მიერ ბინების თვითნებურად დაკავების ფაქტზე მიუთითებს ქ.თბილისის მერიის წერილებიც), თუმცა, არ შეფასებულა დევნილთა საკითხების დეპარტამენტის უფროსის ის წერილი, რომლის თანახმადაც მოპასუხეები 1999 წლიდან რეგისტრირებული არიან სადავო მისამართზე და რეგისტრაციის დროისათვის შენობა წარმოადგენდა სახელმწიფო საკუთრებას, რის გამოც სახლი იქ მცხოვრებ დევნილთა მართლზომიერი მფლობელობის ობიექტია. გარდა ამისა, გასაჩივრებული განჩინების კვლევიტ ნაწილში ისე იქნა უარყოფილი, რომ სადავო ობიექტის დევნილთა კომპაქტურად განსახლების სტატუსი, რომ სასამართლოს არ შეუფასებია საქმეში წარმოდგენილი ანკეტები, რომელთა თანახმადაც ნ-- -- ქ-----ა-ბ-----ა რეგისტრირებულია სადავო მისამართზე და მისი ფაქტობრივი საცხოვრებელიც იდენტურია, ხოლო, ვ-----, ს----- და ნ--- ბ--- --ები რეგისტრირებული არიან ჩუღურეთის რაიონში, თუმცა, მათი ფაქტობრივი მისამართი ს-----ი, ვ-----ი 3, მე-2 მ/რ, კორპუსი 34-ია (დამატებით იხ. „დევნილთა შესახებ“ კანონის მე-4 მუხლი პ.პ. „გ“, „დ“, „ე“). საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მფლობელობის საფუძვლიანობის

განსაზღვრისათვის ზემოხსენებულ მტკიცებულებებთან ერთად, უნდა შეფასდეს, რა დროიდან წარმოიშვა მოპასუხეთა სადავო მფლობელობა და ამ დროისათვის ვის საკუთრებას წარმოადგენდა დავის საგანი, რადგანაც „დევნილთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, ამ კანონის მე-6 მუხლის პირველ პუნქტში აღნიშნული მიზეზის აღმოფხვრამდე ან დევნილის გრძელვადიანი საცხოვრებლით უზრუნველყოფამდე დევნილს არ ასახლებენ მის მართლზომიერ მფლობელობაში არსებული საცხოვრებელი ფართობიდან, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც: ა) დევნილთან ფორმდება წერილობითი შეთანხმება მის მიერ დაკავებული ფართობის სანაცვლოდ მისი სათანადო ფულადი ან სხვა სახის დახმარებით უზრუნველყოფის თაობაზე; ბ) დევნილს გამოეყოფა შესაბამისი საცხოვრებელი ფართობი, რომლითაც არ გაუარესდება მისი საყოფაცხოვრებო პირობები; გ) ხდება სტიქიური ან სხვა მოვლენა, რომელიც ითვალისწინებს კომპენსაციას და რეგულირდება საერთო წესით. რაც შეეხება კომპაქტურად განსახლებული ადგილიდან დევნილის გამოსახლებას, ამავე მუხლის მე-4 პუნქტის თანახმად, მესაკუთრე უფლებამოსილია მიმართოს სამინისტროს და შესაბამის ორგანოს მის საკუთრებაში არსებულ უძრავ ქონებაში რეგისტრირებული ან/და ფაქტობრივად მცხოვრები დევნილის გამოსახლების თაობაზე. თუ მესაკუთრე ისარგებლებს ამ უფლებით, იგი ვალდებულია, გაითვალისწინოს ამავე მუხლის მე-2 პუნქტის მოთხოვნები.

1.3.7. საკასაციო პალატა მნიშვნელოვნად მიიჩნევს, მოპასუხეთა მფლობელობის მართლზომიერების თვალსაზრისით ყურადღება ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ პრაქტიკაზეც გაამახვილოს (**იხ. „სალინაძე და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ“**, (განაცხადი №18768/05)), სადაც ევროსასამართლომ მართლზომიერი მფლობელისაგან ნივთის გამოთხოვა ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის დამატებითი ოქმის #1 მუხლისა და კონვენციის მე-8 მუხლის დარღვევად მიიჩნია. ევროსასამართლოს განმარტებით, „მფლობელობის“ ცნებას დამატებითი ოქმის პირველი პუნქტის პირველი ნაწილის თვალსაზრისით, აქვს ავტონომიური მნიშვნელობა, რომელიც არ შემოიფარგლება მხოლოდ ფიზიკური ნივთების მესაკუთრეობით და დამოუკიდებელია ადგილობრივ კანონმდებლობაში არსებული ფორმალური კლასიფიკაციისაგან: გამოსაკვლევი საკითხი შემდეგში მდგომარეობს: შეიძლება თუ არა ჩაითვალოს, რომ საქმის ფაქტობრივი გარემოებების ერთიანობა განმცხადებელს ანიჭებს საკუთრების უფლებას იმ მატერიალურ ინტერესზე, რომელსაც იცავს აღნიშნული დებულება (*mutatis mutandis*,

Zwierzynski v. Poland, no. 34049/96, § 63, ECHR 2001-VI)). შესაბამისად, ისევე როგორც ფიზიკური ნივთები, კონკრეტული უფლებები და ინტერესი, რომლებიც წარმოადგენენ აქტივებს, შეიძლება ასევე ჩაითვალოს „მფლობელობად“ ამ დებულების საჭიროებებიდან გამომდინარე (იხ. *latridis v. Greece [GC]*, no. 31107/96, §54, ECHR 1999-II, and *Beyeler v. Italy [GC]*, no. 33202/96, § 100, ECHR 2000-I). „მფლობელობის“ ცნება არ იზღუდება „არსებულ მფლობელობად“, არამედ შეიძლება მოიცავდეს აქტივებს, მათ შორის მოთხოვნებს, რომლებთან დაკავშირებითაც განმცხადებელს შეუძლია, იდავოს, რომ მას გააჩნია, სულ მცირე გონივრული და „მართლზომიერი მოლოდინი“ იმისა, რომ შეძლებს საკუთრების უფლებით სარგებლობას (იხ., *Prince Hans-Adam II of Liechtenstein v. Germany [GC]*, no. 42527/98, §83, ECHR 2001-VIII). „მოლოდინი“ მართლზომიერია, თუკი იგი ემყარება საკანონმდებლო დებულებას ან ნორმატიულ აქტს, რომელიც უკავშირდება საკუთრების ინტერესს (იხ. *Kopecký v. Slovakia [GC]*, no. 44912/98, §§ 45-52, ECHR 2004-IX). რეგისტრირებული საკუთრების უფლების არარსებობის მიუხედავად, ევროსასამართლომ მფლობელობა კეთილსინდისიერად მიიჩნია იმ მიზეზით, რომ უმთავრესი მნიშვნელობა ჰქონდა სახელმწიფოს მხრიდან მკაფიოდ გამოხატულ ტოლერანტობას პირველი განმცხადებლის [მფლობელი] მიერ ათ წელზე მეტი ხნის განმავლობაში კოტეჯისა და მიმდებარე მიწის ნაკვეთის შეუფერხებელი და ღია სარგებლობის მიმართ. ამგვარად, აღნიშნული პერიოდის მანძილზე, პირველმა განმცხადებელმა [მფლობელი] დააყენა მრავალი დეტალი, დარგო ხეხილი და ბოსტნეული, მოაშენა შინაური ფრინველები და ცხოველები; მან ასევე შეძლო, თავშესაფარი მიეცა რვა დევნილი ნათესავისთვის, სახელმწიფოსაგან რაიმე დამატებითი ნებართვის მიღების გარეშე; სახელმწიფოს არასოდეს გაუპროტესტებია პირველი განმცხადებლის მიერ შექმნილი სოციალურ-ეკონომიკური და ოჯახური გარემო (იხ. *uneryildiz v. Turkey [GC]*, no. 48939/99, §§ 105, 106 and 127, ECHR 2004-XII; *Stretch*, cited above, § 34; *Doğan and Others v. Turkey*, nos. 8803-8811/02, 8813/02 and 8815-8819/02, § 139, ECHR 2004-VI (extracts); *Matos e Silva, Lda., and Others v. Portugal*, 16 September 1996, § 72, Reports 1996-IV).

1.3.8. საბოლოოდ, საკასაციო პალატა ასკვნის, რომ მფლობელობის არამართლზომიერად მიჩნევის ნაწილში გასაჩივრებული განჩინება იმდენად დაუსაბუთებელია, რომ შეუძლებელია მისი საფუძვლიანობის შემოწმება (იხ. სსსკ-ის 394-ე მუხლის „ე¹“ ქვეპუნქტი), რაც ამ განჩინების გაუქმების აბსოლუტური საფუძველია.

1.4. საქმის იმავე სასამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების პროცესუალურ-სამართლებრივი დასაბუთება:

ზემოხსენებული გარემოებებიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა,

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“¹ ქვეპუნქტის შესაბამისად, აუქმებს გასაჩივრებულ განჩინების და მიიჩნევს, რომ სახეზეა საქმის იმავე სასამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული წინაპირობები (**საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა.**). სააპელაციო პალატამ საქმეში არსებული მტკიცებულებების ყოველმხრივი შესწავლის შედეგად უნდა დაადგინოს საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე ფაქტობრივი გარემოებები და განსაზღვროს უფლების საკითხი.

2. საკასაციო სასამართლოში წარმოდგენილი მტკიცებულებები:

საკასაციო პასუხს მოწინააღმდეგე მხარემ დაურთო იმ მტკიცებულებათა ასლები, რომლებიც საქმეში ისედაცაა წარმოდგენილი. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი მტკიცებულებები, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 104-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, უნდა დაუბრუნდეს მხარეს, რადგანაც ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილიდან გამომდინარე, საკასაციო სამართალწარმოების ეტაზე მტკიცებულებათა მიღებას გამორიცხავს კანონი. ამგვარი საპროცესო მოქმედება კი, მით უფრო დაუშვებელია, თუკი ეს მტკიცებულებები უკვე წარმოდგენილია საქმეში.

3. სასამართლო ხარჯები:

ვინაიდან საკასაციო სასამართლოს წინამდებარე განჩინებით საქმის წარმოება არ დასრულებულა, პალატა მიიჩნევს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად (**თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც გაწეულია ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით**), პროცესის ხარჯების საკითხი უნდა გადაწყდეს შემაჯამებელი გადაწყვეტილების მიღებისას.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე, 104-ე, 407-ე, 412-ე მუხლებით და

დ ა ა დ გ ი ნ ა:

1. ნ---- ქ-----ა-ბ-----ას, ვ----- და ნ--- ბ-----ების საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს.
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 21 მარტის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.
3. ე----- ლ-----ეს დაუბრუნდეს 19.06.2018წ. #ა-2921-18 საკასაციო პასუხზე დართული მტკიცებულებები 10 (ათი) ფურცლად.
4. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

თავმჯდომარე

ბ. ალავიძე

მოსამართლეები:

ე. გასიტაშვილი

პ. ქათამაძე